

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

NÕUKOGU MÄÄRUS (EURATOM) nr 1314/2013,

16. detsember 2013,

Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020”

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus”) üks eesmärk on aidata tösta liikmesriikide elatustaset muu hulgas sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning toetatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.

(2) Tänu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisele suurendatakse tuumauuringutega sotsiaalset ja majanduslikku heaolu ning keskkonnasäästlikkust. Sama oluline on ka see, et tuumauuringutega aidatakse võimalusel pika aja jooksul ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet.

(3) Toetades tuumauuringuid, aitab ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014

kuni 31. detsembrini 2018 („Euratomy programm”) kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁽²⁾ kehtestatud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” („raamprogramm „Horisont 2020”) eesmärkide saavutamisele ja hõlbustatakse Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamist ning Euroopa teadusruumi loomist ja toimimist.

(4) Olenemata tuumaenergia võimalikust mõjust energiavarustusele ja majanduse arengule, võivad tõsised tuumaõnnetused ohustada inimeste tervist. Seepärast tuleks Euratomy programmis pöörata võimalikult suurt tähelepanu Teadusuuringute Ühiskeskuses käsitletavatele tuumaohutuse ja vajaduse korral julgeolekuaspektidele.

(5) 28. veebruari 2008. aastal Brüsselis toimunud nõukogu istungi järeldustes sätestatud Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) abil kiirendatakse vähese CO₂-heidetega tehnoloogiate arengut. Euroopa Ülemkogu leppis 4. veebruaril 2011 kokku, et liit ja selle liikmesriigid edendavad investeerimist taastuvatesse energiaallikatesse, ohutusse ja säästlikku vähese CO₂-heidetega tehnoloogiasse ning keskenduvad SET-kavas esitatud tehnoloogiliste prioriteetide rakendamisele. Igal liikmesriigil on õigus otsustada, milliseid tehnoloogiaid ta soovib toetada.

(6) Kuna kõikides liikmesriikides on tuumarajatised või seal kasutatakse radioaktiivseid materjale eelkõige meditsiinilisel otstarbel, on nõukogu oma 2. detsembri 2008. aastal Brüsselis toimunud istungi järeldustes tunnistanud jätkuvat vajadust tuumaalase pädevuse järele, tagades selle eelkõige teadusuuringute alase ning ühenduse tasandil koordineeritava asjakohase hariduse ja koolitusega.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva ELT lk 104).

- (7) Samal ajal kui iga liikmesriigi asi on otsustada, kas kasutada tuumaenergiat või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll.
- (8) ITERi projekti ühiseks rakendamiseks ettenähtud ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamislepingu⁽¹⁾ sõlmimisega on ühendus võtnud kohustuse osaleda ITERi projekti (ITER) ehitamises ja selle edasises kasutamises. Ühenduse osalust haldab ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte („ühisettevõtte Fusion for Energy”), mis loodi nõukogu otsusega 2007/198/Euratom⁽²⁾. Nimetatud ühisettevõtte, sh ITERi tegevust reguleeritakse eraldi õigusaktiga.
- (9) Selleks et tuumasünteesienergia muutuks äriotstarbelise energiatootmise üheks usaldusväärseks võimaluseks, tuleb ITERi ehitamine kõigepealt edukalt ja õigel ajal lõpule viia ning alustada selle käitamist. Samuti tuleb kehtestada ambitsioonikad, kuid realistlikud suunised elektritootmiseesmärkide saavutamiseks 2050. aastaks. Kõnealuste sihtide saavutamiseks tuleb Euroopa tuumasünteesiprogrammile anda uus suund, võttes kasutusele ühine tegevusprogramm kõnealuste suuniste rakendamiseks. Selleks et kindlustada käimasolevate termotuumasünteesi alaste teadusuuringute valdkonna saavutused, samuti termotuumasünteesiga tegelevate sidusrühmade pikaajaline pühendumus ja nendevaheline koostöö, tuleks tagada ühenduse toetuse järjepidevus. Rohkem tuleks keskenduda eelkõige ITERit toetavale tegevusele, kuid samuti näidisreaktori arendamisele, sealhulgas vajaduse korral erasektori suuremale kaasamisele. Selline ratsionaliseerimine ja rõhuasetuse muutmine ei tohiks kahjustada Euroopa juhtivat rolli tuumasünteesiuuringutes.
- (10) JRC peaks jätkuvalt tagama tarbijale orienteeritud sõltumatu teadus- ja tehnoloogialase toetuse ühenduse poliitika sõnastamisele, väljatöötamisele, rakendamisele ja jälgimisele, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeolekuga seotud teadusuuringute ja koolitustegevuse valdkonnas. Selleks et optimeerida inimressursid ning tagada, et liidu teadusuuringutes ei tehtaks topelttööd, tuleks kõiki Teadusuuringute Ühiskeskuse uusi tegevusi analüüsida, et kontrollida nende kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega. Raamprogrammi „Horisont 2020” julgeolekualased aspektid peaksid piirduma Teadusuuringute Ühiskeskuse otsese tegevusega.
- (11) JRC peaks jätkuvalt looma täiendavaid ressursse konkureeriva tegevuse kaudu, sh sellega, et osaletakse Euratomi programmi kaudsetes meetmetes, kolmandate isikute töös ning vähemal määral intellektuaalomandi kasutamises.
- (12) Kõik liidu liikmesriigid on huvitatud sellest, et liit tegeleb sellise raamistiku väljatöötamisega, millega toetatakse valdkonnaüleseid tuumalõhustumistehnoloogia alaseid ühiseid teadusuuringuid ning teadmiste loomist ja säilitamist, pöörates erilist tähelepanu ohutusele, julgeolekule, kiirguskaitsele ja tuumarelvade leviku tõkestamisele. Selleks on vaja sõltumatut teaduslikku tõendusmaterjali ja selles osas võib JRC anda olulise panuse. Sellist vajadust on tunnistanud komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Regioonide Komiteele pealkirjaga „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline liit””, milles teatati kavatsusest tugevdada JRC kaudu poliitiliste otsuste tegemiseks vajalikke teaduslikke tõendusmaterjale. JRC teeb ettepaneku seada kõnealuse ülesande lahendamisel tuumaohutuse ja -julgeoleku alastes teadusuuringutes kesksel kohal liidu poliitilised prioriteedid.
- (13) Võttes arvesse Euratomi programmi eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks programmiga suurendada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikkust teadusuuringute ja innovatsiooni küsimustes ning töötada välja vastutustundlikud uurimis- ja innovatsiooniolulised tegevuskavad, mille abil lahendatakse kodanike ja kodanikuühiskonna probleeme ja mis vastavad nende ootustele, ning lihtsustada nende osalemist Euratomi programmi kohases tegevuses.
- (14) Euratomi programmi rakendamine peaks olema kooskõlas teaduse ja tehnika, tööstuse, poliitika ja ühiskonnaga seotud arenevate võimaluste ja vajadustega. Kõnealused tegevuskavad peaksid tihedalt ühendama kõikide asjaomaste sektorite sidusrühmi, samuti peaksid need olema piisavalt paindlikud uute arengutendentside suhtes. Euratomi programmi kehtivusaja jooksul võiks pidevalt nõu küsida välisekspertidelt ning kasutada ära asjakohaseid struktuure, nt Euroopa tehnoloogiaplatforme.
- (15) 26.–27. veebruaril 2013 Brüsselis komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühiselt korraldatud sümposiooni, kus käsitleti vähese CO₂-heittega majandusele suunatud tuumalõhustumise alaste teadusuuringutega seotud kasu ja piiranguid ja mille ettevalmistamisel teostati interdistsiplinaarne uuring, milles muu hulgas osalesid energeetika-, majandus- ja sotsiaalteaduste valdkonna eksperdid, arutelude tulemused tunnustasid vajadust jätkata tuumauuringuid Euroopa tasandil.

⁽¹⁾ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

⁽²⁾ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

- (16) Euratomi programm peaks aitama muuta teadlase elukutse liidus populaarsemaks. Piisavalt tähelepanu tuleks pöörata Euroopa teadlaste hartale ja teadlaste töөлövõtmise juhendile⁽¹⁾ ning muudele Euroopa teadusruumiga seoses kindlaksmääratud asjakohastele võrdlusraamistikele ja samal ajal tuleks silmas pidada nende vabatahtlikku laadi.
- (17) Euratomi programmi raames arendatava tegevuse eesmärk peaks olema suurendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning eelkõige käsitleda soolise ebavõrdsuse põhjuseid, kasutada täielikult ära nii nais- kui ka meesteadlaste täielikku potentsiaali ning lisada projektidesse sooküsimused, et parandada teadusuuringute kvaliteeti ja stimuleerida innovatsiooni. Samuti peaks kõnealuse tegevuse eesmärk olema rakendada Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artiklis 8 naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta sätestatud põhimõtteid.
- (18) Euratomi programmiga toetatavas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleks järgida olulisi eetikapõhimõtteid. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta teaduse ja uue tehnoloogia eetika Euroopa töörihma arvamusi energiaetika küsimustes. Teadustegevuses tuleks ka arvestada ELi toimimise lepingu artiklit 13 ning vähendada tuleks loomade kasutamist teadusuuringutes ja katsetes, eesmärgiga asendada loomade kasutamine muude meetoditega. Kogu tegevuse jooksul tuleks tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.
- (19) Suurem mõju peaks saavutatama ka sellega, et Euratomi programm ja erasektori rahalised vahendid ühendatakse avaliku ja erasektori partnerlussuhetega põhivaldkondades, kus tänu teadusuuringutele ja innovatsioonile oleks võimalik saavutada liidu üldisemad konkurentsivõimeesmärgid. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaasamisele.
- (20) Euratomi programmiga tuleks parandada ühishuvidel ja vastastikusel kasul põhinevat koostööd kolmandate riikidega, seda eriti ohutuse valdkonnas, eelkõige selleks et pidevalt parandada tuumaohutust.
- (21) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks Euratomi programmiga ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabieeskirjadest, tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist.
- (22) Euroopa Ülemkogu tunnistas oma 4. veebruari 2011 kohtumise järeldustes vajadust võtta kasutusele uus lähenemisviis seoses liidu teadusuuringute rahastamise kontrollimise ja riskijuhtimisega ning kutsus üles saavutama tasakaalu usalduse ja kontrolli ning riskide võtmise ja nende vältimise vahel. Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamise kohta⁽²⁾ üles pragmaatilisel lihtsustama haldus- ja finantskorda ning märkis, et liidu teadusuuringute rahastamise juhtimine peaks rohkem põhinema osalejate usaldusel ja riskitaluvusel.
- (23) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, samuti kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral karistusi. Muudetud kontrollistrateegia, mille puhul rõhk suunatakse vigade arvu vähendamisele riskipõhisele kontrollile ja pettuste avastamisele, peaks vähendama osalejate kontrollikoormust.
- (24) Oluline on tagada Euratomi programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle kõige tulemuslikum ja kasutajasõbralikum rakendamine, samal ajal ka õiguskindlus ja selle kättesaadavus kõikide osalejate jaoks. On vaja tagada programmi vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 966/2012 (finantsmäärus)⁽³⁾ ning lihtsustamise ja parema reguleerimise nõuetele.
- (25) Selleks et tagada Euratomi programmi võimalikult tõhus rakendamine, lihtsustatud menetluste kaudu kerge juurdepääs kõikidele osalejatele ning ühtne, põhjalik ja läbi paistev raamistik kõikidele osalejatele, tuleks kõnealuses programmis osalemise ja uurimistulemuste levitamise suhtes kohaldada raamprogrammi „Horisont 2020“ suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1291/2013 kohaselt kohaldatavaid eeskirju koos teatavate kohandustega või eranditega.

⁽¹⁾ Komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitus Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töөлövõtmise juhendi kohta (ELT L 75, 22.3.2005, lk 67).

⁽²⁾ ELT C 74E, 13.3.2012, lk 34.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (26) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja komisjoni õigustatud huve kooskõlas asutamislepingu 2. peatükiga.
- (27) Osalejate tagatisfond, mida haldab komisjon ja mis loodi nõukogu määrusega (Euratom) nr 1908/2006/EÜ⁽¹⁾ ja nõukogu määrusega (Euratom) nr 139/2012⁽²⁾, on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, millega leevendatakse riske seoses oma kohustusi mittetäitvate osalejate võlgnetavate ja hüvitamata summadega. Osalejate tagatisfond, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013⁽³⁾ kohaselt, peaks katma ka meetmeid, mida võetakse määruse (Euratom) nr 1908/2006, määruse (Euratom) nr 139/2012 ja käesoleva määruse alusel.
- (28) Selleks et tagada kõnealuse programmi kaudsete meetmete ühtsed rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused võtta vastu tööprogramme ja heakskiitvat otsust kaudsete meetmete rahastamise kohta. Neid rakendamisevolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁴⁾.
- (29) Selleks et saavutada Euratomi programmi eesmärgid asjakohastes valdkondades, on vaja toetada nii Euratomi programmi raames kui ka raamprogrammiga „Horisont 2020” ühiselt toimuvat valdkonnaülest tegevust.
- (30) Tõhusaks tulemusjuhtimiseks, sh hindamiseks ja järelevalveks, on vaja välja töötada konkreetseid ajaliselt mõõdetavad tulemusnäitajad, mis oleksid realistlikud ja kajastaksid sekkumisloogikat ning vastaksid eesmärkide ja toimingute pingereale. Kehtestada tuleks asjakohased mehhanismid, mille abil tagada ühelt poolt Euratomi programmi rakendamise ja järelevalve ning teiselt poolt Euroopa teadusruumi arengu, saavutuste ja toimimise järelevalve vaheline koordineeritus.
- (31) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega 96/282/Euratom⁽⁵⁾, on konsulteeritud JRC otseseid meetmeid käsitlevates teadus- ja tehnikaküsimustes.
- (32) Õiguskindluse huvides tuleks tunnistada kehtetuks järgmised õigusaktid: nõukogu 16. detsembri 1980. aasta otsus, millega asutatakse termotuumasünteesiprogrammi nõuandekomitee⁽⁶⁾, nõukogu otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ⁽⁷⁾, nõukogu otsus 2006/970/Euratom⁽⁸⁾, nõukogu otsus 2006/976/Euratom⁽⁹⁾, nõukogu otsus 2006/977/Euratom⁽¹⁰⁾, määrus (Euratom) nr 1908/2006, nõukogu otsus 2012/93/Euratom⁽¹¹⁾, määrus (Euratom) nr 139/2012, nõukogu otsus 2012/94/Euratom⁽¹²⁾ ning nõukogu otsus 2012/95/Euratom⁽¹³⁾.

⁽⁵⁾ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

⁽⁶⁾ Nõukogu dokument 4151/81 (ATO 103), Euroopa Liidu Teatajas avaldamata.

⁽⁷⁾ Nõukogu 29. juuni 1984. aasta otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ, mis käsitleb ühenduse uurimis-, arendus- ja tutvustamistegevuse juhtimis- ja kooskõlastusstruktuure ja -menetlusi (EÜT L 177, 4.7.1984, lk 25).

⁽⁸⁾ Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus 2006/970/Euratom, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011) (ELT L 400, 30.12.2006, lk 60).

⁽⁹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/976/Euratom, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) rakendamise eriprogrammi (ELT L 400, 30.12.2006, lk 404).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/977/Euratom, mis käsitleb Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete kaudu elluviidavat Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) eriprogrammi (ELT L 400, 30.12.2006, lk 434).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/93/Euratom, milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse raamprogrammi (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 25).

⁽¹²⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/94/Euratom, milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse raamprogrammi (2012–2013) raames kaudsete meetmete kaudu rakendatavat eriprogrammi (ELT L 47, 18.2.2012, lk 33).

⁽¹³⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/95/Euratom, milles käsitletakse Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete kaudu elluviidavat Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöötegevuse raamprogrammi (2012–2013) eriprogrammi (ELT L 47, 18.2.2012, lk 40).

⁽¹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta määrus (Euratom) nr 1908/2006/EÜ (millega kehtestatakse ettevõtete, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) meetmetes osalemise ning uurimistulemuste levitamise eeskirjad) (ELT L 400, 30.12.2006, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta määrus (Euratom) nr 139/2012, millega kehtestatakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse raamprogrammi kaudsetes meetmetes osalemise ning teadustöö tulemuste levitamise eeskirjad (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (Vt käesoleva ELT lk 81).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(33) Komisjon on pidanud nõu Euratomi teadus- ja tehnika-komiteega,

Artikkel 3

Eesmärgid

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

KEHTESTAMINE

Artikkel 1

Kehtestamine

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2018 („Euratomi programm“) ning sätestatakse kõnealusel programmis osalemise eeskirjad, sh eeskirjad käesoleva määruse alusel eraldatavate vahendite haldavate rahastamisasutuste osalemise kohta programmides ning nende osalemise kohta käesoleva määruse ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 kehtestatud raamprogrammi „Horisont 2020“ („programm „Horisont 2020“) alusel toimuvast tegevusest.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „teadus- ja innovatsioonitegevus“ – kogu tegevus, mis hõlmab teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, sh koostöö edendamine kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tulemuste levitamine ja optimeerimine ning Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) teadlaste koolituse ja liikuvuse soodustamine;
- b) „otsesed meetmed“ – Teadusuuringute Ühiskeskuse (JCR) kaudu toimuv komisjoni teadus- ja innovatsioonitegevus;
- c) „kaudsed meetmed“ – osalejate teadus- ja innovatsioonitegevus, mida liit või ühendus (edaspidi „liit“) rahaliselt toetab;
- d) „avaliku ja erasektori partnerlus“ – partnerlus, mille puhul erasektoris tegutsevad partnerid, ühendus ja vajaduse korral muud partnerid kohustuvad ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või strateegiliselt tähtsa tegevuse arendamist ja rakendamist;
- e) „avaliku sektori sisene partnerlus“ – partnerlus, mille puhul avaliku sektori asutused või kohalikul, piirkonnas, riigi või rahvusvahelisel tasandil avalikke teenuseid osutavad asutused kohustuvad koos ühendusega ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist.

1. Euratomi programmi üldeesmärk on jätkata tuumaenergiaalast teadus- ja koolitustegevust, asetades rõhu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pidevale suurendamisele, et eelkõige saaks pikemas perspektiivis kaasa aidata energiasüsteemi CO₂-heite ohutule, tõhusale ja turvalisele vähendamisele. Üldeesmärgi saavutamiseks rakendatakse I lisas täpsustatud tegevust otseste ja kaudsete meetmetena, et saavutada käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud erieesmärgid.

2. Euratomi programmi kaudsete meetmete erieesmärgid on järgmised:

- a) toetada tuumasüsteemide ohutut toimimist;
 - b) aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõpladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
 - c) toetada tuumaalase pädevuse ja asjatundlikkuse arendamist ja jätkusuutlikkust liidus;
 - d) toetada kiirguskaitset ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamist, sealhulgas radioisotoopide ohutut ja turvalist tarnimist ja kasutamist;
 - e) tõendada tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekust olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
 - f) panna alus tulevastele termotuumaelektrijaamadele, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
 - g) edendada innovatsiooni ja parandada tööstuse konkurentsivõimet;
 - h) tagada tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavus ja kasutamine.
3. Euratomi programmi otseste meetmete erieesmärgid on järgmised:
- a) suurendada tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutust, tõhustada jäätmekäitlust, sealhulgas geoloogilist lõpladustamist ning partitsioneerimist ja transmutatsiooni, tõhustada dekomisjoneerimist ja olla valmis hädaolukorraks;
 - b) suurendada tuumajulgeolekut, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelvade leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;

- c) tõsta standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tippaset;
- d) edendada teabehaldust, haridust ja koolitust;
- e) toetada liidu tuumaohutuse ja -julgeoleku alast poliitikat.

JRC juhatajate nõukogu analüüsib kõiki JRC uusi tegevusi, et kontrollida nende kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega.

4. Euratomi programmi rakendatakse, tagades et toetatavad prioriteedid ja tegevusvaldkonnad sobivad muutuvate vajadustega ning et võetakse arvesse teaduse, tehnika, innovatsiooni, poliitikakujundamise, turgude ja ühiskonna muutumist, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida liidus tehtavate tuumauringute ja vastava arendustegevuse dubleerimist.

5. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud eesmärkide raames võib arvesse võtta uusi ettenägematuid vajadusi, mis tekivad Euratomi programmi rakendamise ajal. See võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele, ohtudele, liidu poliitika väljatöötamisega seotud vajadustele ja katsemeetmetele, mis on ette nähtud toetuse andmiseks tulevastes programmides.

Artikkel 4

Eelarve

1. Euratomi programmi rakendamiseks ettenähtud rahastamispaketi suurus on 1 603 329 000 eurot. See summa jaguneb järgmiselt:

- a) tuumasünteesiuringute ja sellekohase arendustegevuse programmiga seotud kaudsete meetmete jaoks 728 232 000 eurot;
- b) tuumalõhustumise, tuumaohutuse ja kiirguskaitsega seotud kaudsete meetmete jaoks 315 535 000 eurot;
- c) otseste meetmete jaoks 559 562 000 eurot.

Euratomi programmi kaudsete meetmete rakendamiseks moodustavad komisjoni halduskulud keskmiselt kuni 7 % Euratomi programmi kestuse ajal ja mitte rohkem kui 6 % 2018. aastal.

2. Euratomi programmi rahastamise paketist võib katta kulud, mis on seotud programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega, eelkõige uuringute ja ekspertide koostöös, kui need on seotud käesoleva määru üldeesmärkidega, samuti infotehnoloogiliseks ja -vahetuseks ettenähtud infotehnoloogiarakenduste kulud ning kõik muud tehnilise

ja haldusabi kulud, mis komisjonile Euratomi programmi juhtimiseks kaasnevad. Selliste pidevalt ja korduvalt võetavate meetmete nagu kontroll, audit ja IT võrgustikud kulud kaetakse lõikes 1 nimetatud komisjoni halduskulude piires.

3. Vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib tehnilise ja haldusabi kulude katmiseks eelarvesse assigneeritud kirjendada ka pärast 2018. aastat, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 2018. aasta 31. detsembriks veel lõpule viidud.

4. Kui otseste meetmetega toetatakse algatusi, mille on käivitanud üksused, kellele komisjon on usaldanud rakendamise kooskõlas artikli 6 lõikega 2 ja artikliga 15, ei käsitata sellist toetust kõnealustele algatustele eraldatud rahalise toetuse osana.

5. Eelarvelised kulukohustused võib jagada iga-aastasteks osamakseteks. Komisjon võtab igal aastal osamakse tegemisel arvesse rahalist toetust saavate meetmete rakendamisel tehtud edusamme, hinnangulisi vajadusi ning olemasolevaid eelarvevahendeid.

Artikkel 5

Kolmandate riikide osalemine

1. Euratomi programm on avatud järgmistele riikidele:

a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt üldpõhimõtetele ning üldtingimustele ja korrale, mis on nende riikide osalemiseks liidu programmides sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes;

b) Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendiga hõlmatud Euroopa Vabakaubandusassotsiatsiooni (EFTA) liikmed või riigid või territooriumid, mis vastavad kõikidele järgmistele kriteeriumidele:

i) nende teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonialane võimekus on hea;

ii) nad on varemgi edukalt osalenud liidu uurimis- ja innovatsiooniprogrammides;

iii) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi.

c) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi.

2. Eritingimused seoses assotsieerunud riikide osalemisega Euratomi programmis, sh nende rahaline toetus sõltuvalt sise-majanduse koguproduktist, määratakse kindlaks liidu ja assot-sieerunud riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingutega.

II JAOTIS

RAKENDAMINE

I PEATÜKK

Toetuse rakendamine, haldamine ja vormid

Artikkel 6

Ühenduse toetuse haldamine ja vormid

1. Euratomi programmi rakendatakse kaudsete meetmetega, milleks kasutatakse üht või mitut finantsmääruses sätestatud rahalise toetuse vormi, sh toetusi, auhindu, hankemenetlust ja finantsinstrumente. Ühenduse toetus hõlmab ka JRC teadus- ja innovatsioonitegevuse vormis võetavaid otseseid meetmeid.

2. Ilma et see piiraks asutamislepingu artikli 10 kohaldamist, võib komisjon usaldada osa Euratomi programmi rakendamisest finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud rahastamisasutustele.

Samuti võib komisjon usaldada Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete rakendamise raamprogrammi „Horisont 2020” alusel loodud või selles osutatud asutustele.

3. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 2 osutatud kontrolli-menetluse kohaselt rakendusaktidega vastu heakskiitva otsuse kaudsete meetmete rahastamise kohta.

Artikkel 7

Teadusuuringutes osalemise ja uurimistulemuste levitamise eeskirjad

1. Kui käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse mis tahes õigussubjekti Euratomi programmi raames võetavates meetmetes osalemise suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud eeskirju.

2. Euratomi programmi kohaldamisel hõlmavad määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 43 lõike 2 esimeses lõigus osutatud julgeolekueeskirjad liikmesriikide riigikaitsehuve asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 41 lõike 3 esimesest lõigust võib komisjon või rahastamisasutus olla vastu ühenduselt rahalist toetust saanud osalejate saadud tulemustega seotud omandiõiguse üleandmisele või ainulitsentsi või mitte-ainulitsentsi andmisele sellise kolmanda riigi kolmandatele isiku-

tele, mis ei ole liitunud Euratomi programmiga, kui leitakse, et kõnealune toetus või üleandmine ei ole kooskõlas liidu majanduse konkurentsivõimelisuse arendamise huvidega või on vastuolus eetikapõhimõtete või julgeolekukaalutlustega. Julgeolekukaalutlused hõlmavad liikmesriigi riigikaitsehuve asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 46 lõike 1 esimesest lõigust on ühendusel ja selle ühisetevõtetel ühenduse poliitika, programmide või kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste väljatöötamise, rakendamise ja järelevalve eesmärgil õigus kasutada ühenduselt rahalist toetust saanud osaleja töö tulemusi. Sellised kasutusõigused hõlmavad õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust ning kõnealuseid õigusi võib kasutada üksnes mitte-ärilisel otstarbel väljaspool konkurentsi ning need antakse kasutustasuta.

3. Osalejate tagatisfondiga, mis on loodud vastavalt määrusele (EL) nr 1290/2013, asendatakse osalejate tagatisfondid, mis on loodud määrusega (Euratom) nr 1908/2006 ja määrusega (Euratom) nr 139/2012, ning kõnealune fond on nimetatud kahe fondi õigusjärglane.

Määrustega (Euratom) nr 1908/2006 ja (Euratom) nr 139/2012 loodud osalejate tagatisfondidest pärinevad summad kantakse üle määrusega (EL) nr 1290/2013 loodud osalejate tagatisfondile 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Otsuse 2012/93 alusel võetavates meetmetes osalejad, kes sõlmivad toetuslepingu pärast 31. detsembrit 2013, teevad osamakse osalejate tagatisfondile.

Artikkel 8

Valdkonnaülene tegevus

1. Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning Euratomi programmi ja raamprogrammi „Horisont 2020” ühiste probleemide lahendamiseks võib liit toetada rahaliselt tegevust, mis hõlmab mitut kaudset meetet, mis on esitatud I lisas ja/või millega rakendatakse nõukogu otsusega 2013/743/EL⁽¹⁾ loodud raamprogrammi „Horisont 2020” eriprogrammi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahaline toetus võib koosneda rahalisest toetusest käesoleva määruse artiklis 4 sätestatud kaudsetele meetmetele ja määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 6 sätestatud kaudsetele meetmetele ning seda antakse ühtse rahastamiskava alusel.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. detsembri 2013 otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise eriprogramm (Vt käesoleva ELT lk 965).

*Artikkel 9***Sooline võrdõiguslikkus**

Euratomiga edendatakse soolist võrdõiguslikkust ning tagatakse soolise võrdõiguslikkuse küsimuste arvessevõtmine teadusuuringutes ja innovatsioonis.

*Artikkel 10***Eetikapõhimõtted**

1. Euratomiga programmi raames toimuva teadus- ja innovatsioonitegevuse puhul järgitakse eetikapõhimõtteid ning asjakohaseid liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelisi õigusakte, sh Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja selle lisaprotokolle.

Eriti peetakse silmas proportsionaalsuse põhimõtet, õigust eraelu puutumatusele, õigust isikuandmete kaitsele, õigust kehalisele ja vaimsele puutumatusele, õigust mittediskrimineerimisele ning vajadust tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

2. Euratomiga programmi raames toimivas teadus- ja innovatsioonitegevuses keskendutakse peaaugalt tsiviilrakendustele.

*Artikkel 11***Tööprogrammid**

1. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu tööprogrammid kaudsete meetmete rakendamiseks. Kõnealused tööprogrammid võimaldavad ellu viia altpoolt tulevaid algatusi, millega püütakse eesmärgi saavutada innovatiivsel viisil.

Tööprogrammides esitatakse põhielemendid meetmete rakendamiseks kooskõlas finantsmäärusega, sh üksikasjalikud eesmärgid, seonduvad rahastamisvahendid ja ajakava ning mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suundumused järgmisteks rakendamisastateks.

2. Otseste meetmete jaoks töötab komisjon kooskõlas otsusega 96/282/Euratom välja mitmeaastase tööprogrammi, milles sätestatakse üksikasjalikult eesmärgid, I lisas esitatud teadus- ja tehnoloogiaprioriteedid ning rakendamise ajakava.

Mitmeaastases tööprogrammis võetakse ka arvesse liikmesriikide, assotsieerunud riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide asjakohast teadustegevust. Programmi ajakohastatakse vajaduse korral.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammides võetakse arvesse teaduse, tehnika ja innovatsiooni olukorda riigis, liidus ja rahvusvahelisel tasandil ning asjakohaseid poliitilisi, turuala- seid ja ühiskondlikke arengutendentsi. Programme ajakohastatakse vajaduse korral.

4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammid sisaldavad jagu, milles määratakse kindlaks artiklis 8 osutatud valdkonnaülene tegevus.

*Artikkel 12***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Komitee⁽¹⁾ tuleb kokku kahes erinevas koosseisus, mis tegelevad vastavalt Euratomiga programmi tuumalõhustumisküsimustega ja tuumasünteesiküsimustega.

3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohast kontrollimenetlust.

4. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetluse teel, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul, kui komitee eesistuja nii otsustab või kui enamus komitee liikmeid seda taotleb.

Artikkel 13

Komisjon teavitab lõikes 12 osutatud komiteed korrapäraselt Euratomiga programmi rakendamise üldisest edusammudest ning annab talle õigel ajal teavet kõikide Euratomiga programmi raames kavandatavate või rahastatavate kaudsete meetmete kohta.

*Artikkel 14***Välisekspertide nõuanded ja ühiskonna kaasamine**

1. Euratomiga programmi rakendamisel võetakse arvesse nõuandeid ja panust, mis on vajaduse korral saadud järgmisi võimalusi kasutades:

- a) Euratomiga teadus- ja tehnikakomiteelt vastavalt Euratomiga asutamislepingu artiklile 134,
- b) komisjoni loodud kõrgetasemeliste ekspertide sõltumatutel nõuanderühmadelt,
- c) rahvusvaheliste teadus- ja tehnoloogialepingute alusel loodud dialoogstruktuuride kaudu,
- d) tulevikku suunatud tegevuse kaudu,

⁽¹⁾ Euratomiga programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtivate suunistega programmi komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille kohta liikmesriik nõuab asjatundja arvamust.

- e) sihtotstarbeliste avalike konsultatsioonide raames (sealhulgas vajaduse korral piirkondlikud ja riiklikud asutused või sidusrühmad) ning
- f) selliste läbipaistvate ja interaktiivsete protsesside tulemusena, millega tagatakse vastutustundliku teadus- ja innovatsioonitegevuse toetamine.

2. Samuti võetakse täielikult arvesse muu hulgas Euroopa tehnoloogiaplattformide, ühise kavandamise algatuste ja Euroopa innovatsioonipartnerluste raames kehtestatud teadus- ja innovatsioonikavasid.

II PEATÜKK

Konkreetsed tegevusvaldkonnad

Artikkel 15

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Erilist tähelepanu pööratakse selle tagamisele, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) ning erasektor üldiselt osaleksid piisavalt Euratomi programmis ja et innovatsioon neid mõjutaks. VKEde osalemise kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine on hindamis- ja järelevalvemenetluse üks osa.

Artikkel 16

Avaliku ja erasektori vahelised ning avaliku sektori sisesed partnerlussuhted

Artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võib Euratomi programmi erimeetmete rakendamisel kasutada järgmisi võimalusi:

- a) Euratomi asutamislepingu artikli 5 alusel loodud ühissettevõtteid;
- b) avaliku sektori sisesed partnerlussuhted, mis põhinevad rahastamiskaval „Programmi kaasrahastamismeetmed“;
- c) avaliku ja erasektori lepingulised partnerlussuhted, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 19.

Artikkel 17

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kolmandates riikides asutatud üksustel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on õigus osaleda Euratomi programmi kaudsetes meetmetes määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud tingimustel. Üldpõhimõtte erandid on sätestatud käesoleva määruse artiklis 7. Euratomi programmi raames edendatakse rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega selleks, et:

- a) viia liidu teadus ja innovatsioon tipptasemele, muuta need atraktiivsemaks ning suurendada majanduse ja tööstuse konkurentsivõimet;
- b) tulemuslikult lahendada ühiseid ühiskonnaprobleeme;
- c) toetada liidu välis- ja arengupoliitika eesmärke, täiendades välis- ja arenguprogramme. Taotletakse sünergiaid liidu teiste poliitikatega.

2. Selliseid sihtmeetmeid, mille eesmärk on edendada koostööd konkreetsete kolmandate riikidega või nende riikide rühmadega, rakendatakse strateegilise lähenemisviisi põhjal, lähtudes ühisest huvist, prioriteetidest ja vastastikuselt kasust, võttes arvesse kõnealuste riikide või rühmade teadus- ja tehnoloogiaalast suutlikkust ning turuvõimalusi, ning eeldatavast mõjust.

Soodustada tuleks vastastikust juurdepääsu kolmandate riikide programmidele. Selleks et mõju oleks võimalikult suur, edendatakse koostööd liikmesriikide ja assotsieerunud riikide algatuste vahel ning suurendatakse nendevahelist koostööd. Koostöö olemus võib varieeruda vastavalt konkreetsetele partnerriikidele.

Koostööprioriteetide seadmisel võetakse arvesse liidu poliitilisi võimalusi koostööks kolmandate riikidega ning intellektuaalomandi õiguste õiglast ja erapooletut käsitlemist.

Artikkel 18

Teavitamine, teabevahetus, kasutamine ja tulemuste levitamine

1. Euratomi programmi rakendamisel käsitatakse tulemuste levitamist ja teabe vahetamist programmiga toetatavate meetmete lahutamatu osana.
2. Teabevahetus võib hõlmata järgmist:
- a) teadlikkuse tõstmiseks ettenähtud algatused ja Euratomi programmi alusel rahastamisele juurdepääsu lihtsustamine, eelkõige suhteliselt vähe esindatud piirkondade või vähe esindatud osalejate jaoks;
- b) sihtotstarbeline abi projektidele ja konsortsiumidele, et tagada neile vajalikud oskused optimeerida tulemuste vahetamist, kasutamist ja levitamist;
- c) algatused, millega elavdatakse üldsusega dialoogi ja arutelu teaduse, tehnika ja innovatsiooniga seotud küsimustes, ning sotsiaalmeedia ning muude innovatiivsete tehnoloogialahenduste ja meetodite ärakasutamist;
- d) liidu poliitiliste prioriteetide teatavakstegemine, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega. Eelkõige esitab komisjon õigeaegselt põhjalikku teavet liikmesriikidele.

3. Kui asutamislepingust ja asjakohastest liidu õigusaktidest ei tulene teisiti, võib teabe levitamine hõlmata järgmist:

- a) tegevus, millega kogutakse kokku eri projektide tulemused, sh selline tegevus, mida võidakse rahastada muudest allikatest, eesmärgiga koostada põhijäreldusi kokkuvõtavad kasutajasõbralikud andmebaasid ja aruanded;
- b) tulemuste levitamine poliitikakujundajatele, sh standardimis-asutustele, et edendada poliitiliselt oluliste tulemuste kasutamist asjakohastes rahvusvahelistes, liidu, riigi ja piirkondliku tasandi asutustes.

III PEATÜKK

Kontroll

Artikkel 19

Kontroll ja audit

1. Käesoleva määruse rakendamiseks vajaliku kontrollisüsteemi kavandamisel seatakse eesmärgiks tagada põhjendatud kindlus, et saavutatakse tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususega seotud riskide nõuetekohane juhtimine, ning aluseks olevate tehingute õigus- ja korrapärasus, võttes arvesse programmide mitmeaastast kestust ja asjaomaste maksete laadi.

2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse eelkõige osalejatel tekkivaid kõikide tasandite kontrolli haldus- ja muud kulusid, et oleks võimalik saavutada Euratomi programmi eesmärgid ning et oleks võimalik ligi meelitada kõige väljapaistvamaid teadlasi ja kõige innovatiivsemaid ettevõtjaid.

3. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustab Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete kulude auditeerimise strateegia, mille aluseks on kulude representatiivse valimi finantsaudit kogu programmi ulatuses. Lisaks sellisele representatiivsele valimile tehakse valik kuludega seotud riskide hindamise alusel.

Euratomi programmi alusel võetavate kaudsete meetmete kulusid auditeeritakse ühtselt kooskõlas kokkuvõtte, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõttega, et muuta osalejate auditeerimiskoormus võimalikult väikseks.

Artikkel 20

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon astub vajalikke samme, tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse Euroopa Liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu

ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning eeskirjade eiramise tuvastamise korral tõhusate, proportsionaalsete ja ennetavate haldus- ja finantskaristustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teha nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset auditit kõikide toetusajaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib komisjon teha auditeid kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määramises (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ ning nõukogu määramises (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾ sätestatud sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või Euratomi programmi alusel rahastatud lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud, lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamise, sätete, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdluseks vastavalt nende pädevusele.

IV PEATÜKK

Seire ja hindamine

Artikkel 21

Seire

1. Komisjon seirab igal aastal Euratomi programmi rakendamist, sh edusamme ja saavutusi. Komisjon esitab sellega seotud teabe artiklis 12 osutatud komiteele.

2. Komisjon koostab järelevalve tulemuste kohta aruande ja teeb need tulemused üldsusele kättesaadavaks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

Artikkel 22

Hindamine

1. Hindamisi tehakse piisavalt õigel ajal, et nende tulemusi oleks võimalik otsustusprotsessis arvesse võtta.

Maiks 2017 teeb komisjon otsusega 2006/970/Euratom kehtestatud Euratom seitsmenda raamprogrammi järeelhindamist ning otsusega 2012/93/Euratom kehtestatud ja 2015. aasta lõpuks lõpule viidava Euratom raamprogrammi (2012–2013) järeelhindamist arvesse võttes koos läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertidega Euratom programmi vahehindamise, milles käsitletakse eesmärkidega ja kõikide meetmete jätkuva asjakohasusega, vahendite tõhususe ja kasutamise, edasise lihtsustamise ulatusega ning Euroopa lisaväärtusega seoses saavutatut (tulemuste ja mõju tagamisel tehtud edusammude tasandil). Hindamisel võetakse arvesse ka meetmete panust liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetide seisukohalt, eelnenud meetmete pikaajalise mõju tulemusi ning liidu teiste rahastamisprogrammidega, sealhulgas struktuurifondidega saavutatud sünergia ulatust ja nende vastastikust mõju.

Komisjon teostab 31. detsembriks 2022 läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga Euratom programmi järeelhindamise. See hindamine hõlmab programmi põhjendusi, rakendamist ja tulemusi ning meetmete pikaajalist mõju ja jätkusuutlikkust ning hindamistulemuste põhjal tehakse otsus järgneva meetme võimaliku uuendamise, muutmise või peatamise kohta.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, hinnatakse Euratom programmi otseseid ja kaudseid meetmeid eraldi.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamistega hinnatakse artikliga 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusamme, võttes arvesse II lisas kindlaksmääratud asjakohaseid tulemusnäitajaid.

4. Liikmesriigid annavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud asjaomaste meetmete jälgimiseks ja hindamiseks, kui see on asjakohane ja need andmed on kättesaadavad.

5. Komisjon edastab lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamiste järeeldused ja oma tähelepanekud Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

III JAOTIS

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Nõukogu 16. detsembri 1980. aasta otsust, millega asutatakse termotuumasünteesiprogrammi nõuandekomitee, otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ, otsus 2006/970/Euratom, otsus 2006/976/Euratom, otsus 2006/977/Euratom, määrus (Euratom) nr 1908/2006, otsus 2012/93/Euratom, määrus (Euratom) nr 139/2012, otsus 2012/94/Euratom ja otsus 2012/95/Euratom tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

2. Tegevust, millele ühendus annab rahalist toetust lõikes 1 osutatud otsustega kehtestatud programmide alusel, ning sellise tegevusega seotud rahalisi kohustusi reguleeritakse jätkuvalt kõnealuste programmide suhtes kohaldatavate eeskirjadega kuni kõnealuste programmide lõpuleviimiseni.

3. Artiklis 4 osutatud rahaeraldistest võib ka katta sellise tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalik kõnealuse programmi ning otsuse 2012/93/Euratom, otsuse 2012/94/Euratom ja otsuse 2012/95/Euratom alusel vastu võetud meetmete vahelise ülemineku tagamiseks.

4. Ühenduse poolt termotuumasünteesiuuringute jaoks antava toetuse järjepidevuse tagamiseks loetakse I lisa punktis i osutatud programmi kaasrahastamismeetmest toetusesaajate alates 1. jaanuarist 2014 tehtud kulud ühenduse toetuse saamise tingimustele vastavaks.

Artikkel 24

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 16. detsember 2013

Nõukogu nimel

eesistuja

V. JUKNA

I LISA

TEGEVUS

Euratori programmi põhjendused – tee rajamine 2020. aastaks

Artiklis 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks tugevdab Euratori programm raamprogrammi „Horisont 2020” järgmise kolme prioriteedi raames saavutatut, nimelt *tipptasemel teadus, juhtpositsioon tööstuses ja ühiskonnaprobleemid*.

Tuumaenergia on oluline aspekt arutelus, milles käsitletakse kliimamuutuste vastu võitlemist ja seda, kuidas vähendada Euroopa sõltuvust importenergiast. Tuleviku tarbeks jätkusuutliku energiaallikate jaotuse leidmise laiemas kontekstis annab Euratori programm oma teadusuuringute kaudu panuse ka arutellu tuumalõhustumise energia kasutamise seotud kasu ja piirangute üle süsinikuvaese majanduse jaoks. Tuumaohutuse pideva suurendamise tagamise kaudu saaks arenenum tuumaenergia anda ka võimaluse tõhusust oluliselt parandada ja ressursse tõhusamalt kasutada, tootes praeguste projektidega võrreldes vähem jäätmeid. Tuumaohutusega seotud aspektidele pööratakse võimalikult suurt tähelepanu.

Euratori programmiga tugevdatakse tuumaalast teadus- ja innovatsiooniraamistikku ning kooskõlastatakse liikmesriikide teadusuuringute valdkonna jõupingutusi, vältides nõnda tegevuse dubleerimist, säilitades kriitilise massi põhivaldkondades ja tagades optimaalse rahastamise riiklikest vahenditest. Kooskõlastamine ei takista siiski liikmesriike rakendamast oma riiklike vajadusi rahuldavaid programme.

Strateegia, mille alusel arendada tuumasünteesi kui üht usaldusväärset võimalust, kuidas kommertsotstarbel CO₂-vabalt energiat toota, peab järgima neid suuniseid ja tähiseid, mis on kehtestatud 2050. aastaks seatud elektrotootmiseesmärkide saavutamiseks. Kõnealuse strateegia rakendamiseks tuleb radikaalselt ümber korralda liidu tuumasünteesialane töö (sh juhtimine, rahastamine ja korraldamine), et tagada rõhuasetuse üleminek üksnes teadusuuringutelt selliste tulevikurajatiste nagu ITER, DEMO jm projekteerimisele, ehitamisele ja käitamisele. Selleks peavad kõik liidu tuumasünteesiringkonnad, komisjon ja liikmesriikide rahastamisasutused tegema omavahel tihedat koostööd.

Selleks et liit säilitaks kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajaliku asjatundlikkuse, tugevdatakse Euratori programmiga veelgi tema osatähtsust koolituse alal, luues kogu Euroopale huvi pakkuvad koolitusasutused, mis pakuvad sihtotstarbelisi koolitusprogramme. Niimoodi jätkatakse Euroopa teadusruumi tõhustamist ning uute liikmesriikide ja assotsieerunud riikide edasist integreerimist.

Programmi eesmärkide saavutamiseks vajalik tegevus*Kaudsed meetmed*

Selle tagamiseks, et Euratori programmi kaudsete meetmetega tugevdatakse vastastikku liikmesriikide ja erasektori jõupingutusi, kasutatakse tööprogrammide prioriteetide kindlaksmääramisel asjakohaseid andmeid, mis saadakse riikide ametiasutustelt ja tuumauuringutega tegelevatel sidusrühmadelt, kes on ühinenud asutusteks või liitunud selliste raamistikega nagu tehnoloogiaplattformid ja tehnikafoorumid, mis tegelevad tuumaohutuse- ja -julgeolekuküsimustega, lõppjäätmekäitluse küsimustega ning kiirguskaitse ja väikese doosiga seotud riskide küsimustega, termotuumasünteesiuuringutega või kes on ühinenud mis tahes muu asjakohase tuumaalaseid sidusrühmi ühendava organisatsiooni või foorumiga.

- a) tuumasüsteemide ohutu toimimise toetamine; (ühiskonnaprobleemid, tipptasemel teadus, juhtpositsioon teaduses)

Vastavalt seatud üldeesmärgile toetatakse ühist teadustegevust, mis on seotud liidus kasutusel olevate reaktoristseemide (sh tuumkütusetsükliga rajatiseid) ohutu käitamise ja dekomisjoneerimisega või, kui võrd see on vajalik liidu üldise tuumaohutusalase asjatundlikkuse säilitamiseks, selliste reaktoritüüpide ohutu käitamisega, mida võidakse kasutada tulevikus, keskendudes üksnes ohutusaspektidele, sh kõikidele sellistele kütusetsükklitega seotud aspektidele nagu partitsioneerimine ja transmutsioon.

- b) Lõplike tuumajäätmete käitlemise võimaluste, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutsioon, väljatöötamisele kaasaaitamine (tipptasemel teadus; ühiskonnaprobleemid)

Ühine ja/või koordineeritud teadustegevus, mis käsitleb kõiki aktuaalseid põhiaspekte seoses kasutatud tuumkütuse ja pikaealiste radioaktiivsete jäätmete geoloogilise lõppladustamisega, ning vajaduse korral tehnoloogialahenduste ja ohutusaspektide tutvustamine. Kõnealuse tegevusega edendatakse liidu ühiste seisukohtade kujundamist jäätmekäitlusega seotud põhiküsimustes alates kütuse kasutuselt kõrvaldamisest kuni lõppladustamiseni.

Selliste muude radioaktiivsete jäätmete voogude käitlemisega seotud teadustegevus, mille jaoks toimiv tööstuslik protsess praegu puudub.

- c) Tuumaalase pädevuse arendamise ja selle jätkusuutlikkuse toetamine liidus (tiptasemel teadus)

Ühise koolitus- ja vahetustegevuse edendamine teaduskeskuste ja tööstussektori vahel ning eri liikmesriikide ja assotsieerunud riikide vahel ning eri valdkondi hõlmava tuumaalase pädevuse säilitamise toetamine, et tagada piisavalt kvalifitseeritud teadlaste, inseneride ja töötajate olemasolu liidu tuumasektoris pikas perspektiivis.

- d) Kiirguskaitse parandamine ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamise toetamine, muu hulgas radioisotoopide ohutu ja turvalise tarnimise ja kasutamise toetamine (tiptasemel teadus; ühiskonnaprobleemid)

Ühine ja/või koordineeritud teadustegevus, mis eelkõige käsitleb väikese doosiga (tööstuses, meditsiinis või keskkonnas kasutamiseks) seotud riske ja selliste hädaolukordadega toimetulekut, mis on seotud kiirgusega kaasnevate õnnetusjuhtumitega, ning kiirgusökoloogiat, eesmärgiga luua üleeuroopaline teadus- ja tehnoloogiabaas tugevale, tasakaalukale ja ühiskondlikult vastuvõetavale kaitsesüsteemile.

Teadusuuringud, mis käsitlevad ioniseerivat kiirgust kasutavaid meditsiiniseadmeid ning kiirguskaitse käitamisohtutusega seotud aspekte, samuti nende seadmete kasutamist.

- e) Tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekuse tõendamine olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste kasutamise abil (juhtpositsioon tööstuses, ühiskonnaprobleemid)

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste tehtava ühise teadustegevuse toetamine, et sujuvalt tagada ITERi tulemuslik toimimine, sealhulgas asjakohaste rajatiste (sh Euroopa Ühis- toroidkambri JET) kasutamine, muu hulgas kõrgefektiivsete arvutite kasutamine integreeritud modelleerimiseks ning koolitustegevus järgmise põlvkonna teadlaste ja inseneride ettevalmistamiseks.

- f) Tulevastele termotuumaelektrijaamadele aluse panemine, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti (juhtpositsioon tööstuses; ühiskonnaprobleemid)

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste ühistegevuse toetamine, et arendada välja ja kvalifitseerida materjalid näidisjaama jaoks, mis muu hulgas eeldab asjakohaste materjali- katserajatiste ettevalmistamist ja läbiraakimisi seoses liidu osalemisega kõnealuse rajatise jaoks sobivas rahvusvahelises raamistikus. Selliseks arendustegevuseks ja kvalifitseerimiseks kasutatakse katsete läbiviimise, arvutuste tegemise ja teoreetilise analüüsi võimeid kõigil võimalikel tasanditel.

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste sellise ühise teadustegevuse toetamine, mis on seotud reaktori käitamisega ning mille käigus arendatakse ja esitletakse kõiki tuumasünteesinäidisjaama jaoks asjakohaseid tehnoloogialahendusi. Kõnealune tegevus hõlmab näidisjaama täieliku põhimõttelise projekti (täielike põhimõtteliste projektide) ettevalmistamist ja stellaraatorite kui elektrijaamatehnoloogia potentsiaali ärakasutamist.

- g) Innovatsiooni edendamine ja tööstuse konkurentsivõime suurendamine (juhtpositsioon tööstuses)

Teadmiste haldamine ja tehnosiire Euratomi programmi alusel kaasrahastatavalt teadusuuringutelt nende kõiki innovatiivseid aspekte ellurakendavasse tööstusesse ning kogu sellise tegevuse toetamine.

Innovatsiooni edendamine muu hulgas sellega, et tagatakse avatud juurdepääs teaduspublikatsioonidele, teabehalduse andmebaas ning haridusprogrammide tehnoloogiateemade levitamine ja tutvustamine.

Pikas perspektiivis toetatakse Euratomi programmiga konkurentsivõimelise termotuumasünteesisektori ettevalmistamist ja arendamist, lihtsustades vajaduse korral erasektori ja VKEde kaasamist, eelkõige tänu termotuumaelektrijaamu käsitlevate tehnoloogiasuuniste rakendamisele ning tööstussektori aktiivsele kaasamisele kavandamis- ja arendusprojektidesse.

- h) Üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavuse ja kasutamise tagamine (tiptasemel teadus)

Tegevus, millega toetatakse Euratomi programmi rakendusallasse kuuluvate põhiliste teadustöö infrastruktuuride väljaehitamist, remontimist, kasutamist ja pidevat kättesaadavust, samuti neile juurdepääsu ja nendevahelist koostööd.

i) Euroopa tuumasünteesiprogramm

Toetust (programmi kaasrahastamismeede) antakse õigussubjektidele, mille on asutanud või määranud Euratomi programmi osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid, kes töötavad välja ühiseid tegevusprogramme, millega rakendatakse suuniseid, mis on kehtestatud 2050. aastaks seatud elektritootmiseesmärkide saavutamiseks. Kõnealune toetus võib hõlmata ühenduse mitterahalisi vahendeid, nt JET-rajatise teaduslikku ja tehnilist käitamist kooskõlas Euratomi asutamislepingu artikliga 10, või komisjoni töötajate lähetamist.

JRC otsesed meetmed

Otseste meetmetega seotud prioriteedid kehtestatakse komisjoni peadirektoraatide ja JRC juhatajate nõukogu nõupidamiste käigus.

JRC teadustegevuse eesmärk peab olema nõukogu direktiivide 2009/71/Euratom ⁽¹⁾ ja 2011/70/Euratom ⁽²⁾ rakendamise ning selliste nõukogu järelduste rakendamise toetamine, millega seatakse prioriteediks kõige rangemad tuumaohutus- ja -julgeolekustandardid nii liidus kui ka rahvusvahelisel tasandil.

JRC peab andma märkimisväärse panuse tuumaohutuse alastes teadusuuringutesse, mis on vajalikud tuumaenergia ja muude tuuma lõhustumisest erinevate rakenduste ohutuks, turvaliseks ja rahumeelseks kasutamiseks. JRC tagab teadusbaasi asjakohasele liidu poliitikale ning reageerib vajaduse korral oma ülesannete ja pädevuse piires tuumaõnnetustele ja -vahejuhtumitele. Selleks teostab JRC teadusuuringuid ja hindamisi, jagab võrdlusandmeid, koostab standardeid ning pakub sihtotstarbelist koolitust ja haridust. Vajaduse korral püütakse saavutada koostoime asjaomaste valdkonnaülest algatustega, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida Euroopa Liidus tehtavate tuumauringute ja arendustegevuse dubleerimist. Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevuses selles valdkonnas võetakse arvesse asjakohaseid algatusi piirkondade, liikmesriikide ja Euroopa Liidu tasandil Euroopa teadusruumi kujundamise raames.

a) Tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutuse suurendamine, jäätmekäitluse tõhustamine, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutatsioon, dekomisjoneerimise tõhustamine ja hädaolukorraks valmisolek

JRC aitab välja töötada Euroopas olemasolevate tuumarajatiste ja tuumkütusesüklite rangete ohutusstandardite saavutamiseks vajalikud vahendid ja meetodid. Kõnealused vahendid ja meetodid hõlmavad järgmist:

- 1) tõsiste õnnetusjuhtumite analüüsimise modelleerimine ja meetodid, et hinnata tuumarajatiste käitamisohtu varu; täiustatud tuumkütusesüklite ja kontseptsioonide hindamist käsitleva ühise lähenemisviisi kehtestamise toetamine Euroopas; ning käitamikogemustest saadud õppetundide uurimine ja levitamine. JRC teeb täiendavaid jõupingutusi seoses oma ettevõtmisega „European Clearinghouse on NPP Operational Experience Feedback” (Euroopa käitamikogemustest saadud tagasiside koda), et suunata oma tegevus pärast Fukushima õnnetust ilmnunud tuumaohutusosalastele väljakutsetele, kutsudes üles kasutama liikmesriikide pädevust selles valdkonnas.
- 2) tuumajäätmete pikaajalise käitumise ning radionukliidide keskkonda levimise ennustamisega seotud teadusliku ebakindluse võimalikult suurel määral vähendamine; ning tuumarajatiste dekomisjoneerimisega seotud teadusuuringute põhiaspektid.
- 3) teabevahetus asjaomaste sidusrühmadega, et suurendada ELi suutlikkust reageerida tuumaõnnetustele ja -vahejuhtumitele, uurides radioaktiivsete ainete õhku leviku eest hoiatamise süsteeme ja mudeleid ning koondades ressursse ja asjatundjaid, et analüüsida ja modelleerida tuumaõnnetusi.

b) Tuumajulgeoleku suurendamine, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine

Suurimat võimalikku tähelepanu tuleb pöörata tuumarelva leviku tõkestamisele. Selleks teeb JRC järgmist:

- 1) töötab välja täiustatud meetodid ja avastamis-/kontrollimeetodid ja tehnoloogia, et toetada ühenduse kaitsemeetmeid ja tugevdada rahvusvahelisi kaitsemeetmeid;
- 2) töötab välja ja kohaldab täiustatud meetodeid ja tehnoloogiat, et hoida ära ja avastada tuumamaterjali ja radioaktiivsete ainete seotud vahejuhtumeid ning nende reageerida, sh avastamistehnika kvalifitseerimine ning tuumaalase kohtuekspertiisi meetodite ja tehnika arendamine, et võidelda ebaseadusliku tuumarelvakaubanduse vastu ülemaailmse CBRN-raamistiku alusel tehtavas koostöös;

⁽¹⁾ Nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18).

⁽²⁾ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikkuse ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48).

3) toetab tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu ja seonduvate ELi strateegiate rakendamist ekspordikontrollirežiimide tehnilise arengu analüüsimise, uurimise ja järelkontrolli abil, et toetada asjakohaseid komisjoni ja liidu talitusi.

c) Standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi viimine tipptasemele

JRC tugedab veelgi tuumaohutuse- ja -julgeolekualast teadusbaasi. Rõhk pannakse aktiivide ning struktuursete ja tuumamaterjalide põhiomadusi käsitlevatele teadusuuringutele. Liidu standardimistegevuse toetamiseks näeb JRC ette tehnika tasemele vastavad tuumastandardid, võrdlusandmed ja -mõõtmised, sh arendab ja rakendab asjakohaseid andmebaase ja hindamisvahendeid. JRC toetab meditsiiniliste rakenduste, eelkõige alfakiirgusel põhineva uut tüüpi vähiravi edasiarendamist.

d) Teabehalduse, hariduse ja koolituse edendamine

JRC peab jälgima teadusuuringute ja mõõteriistade valdkonna ning ohutus- ja keskkonnanäeskirjade arengutendentse. Selleks tuleb rakendada teadustöö infrastruktuure käsitlevaid paindlikke investeerimiskavu.

Selleks et liit säilitaks oma juhtpositsiooni tuumaohutuse ja -julgeoleku valdkonnas, peab JRC välja töötama teabehaldusvahendid, jälgib tuumavaldkonna inimressursside vaatluskeskuse (European Nuclear Human Resources Observatory) kaudu liidu arengusuundi seoses inimressurssidega ning pakub dekomisjoneerimisaspekte hõlmavaid sihtotstarbelisi koolitus- ja haridusprogramme.

e) Liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika toetamine

JRC peab parandama oma oskusteavet ja tippaset, et tagada sõltumatu teaduslik ja tehniline tõendusmaterjal, mis võib olla vajalik liidu tuumaohutuse- ja -julgeolekupoliitika toetamiseks.

Arvestades asjaolu, et IV põlvkonna rahvusvahelisel foorumil (GIF) esindab Euratomi JRC, koordineerib ta jätkuvalt ühenduse panust kõnealusele foorumile. JRC püüab liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika edendamiseks teha ja edasi arendada rahvusvahelist teaduskoostööd põhiliste partnerriikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (IAEA, OECD/NEA).

Valdkonnaüleline tegevus Euratomi programmi raames

Euratomi programmi üldeesmärkide saavutamiseks toetatakse täiendavat tegevust (otsene ja kaudne tegevus, koordineerimine ja ühise programmi töö stimuleerimine), millega tagatakse ühiste probleemide lahendamiseks tehtavate teadusjõupingutuste koostöime (nt seoses materjalide, jahutustehnoloogia, tuumaalaste võrdlusandmete, modelleerimise ja simulatsiooni, kaugkäsitsemise, jäätmekäitluse, kiirguskaitsega).

Valdkonnaüleline tegevus ja seos teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Horisont 2020”

Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks tagatakse asjakohane seos raamprogrammi „Horisont 2020” eriprogrammidega, nt korraldatakse ühiseid projektikonkurse.

Euratomi programmi abil võib rakendada laenurahastut ja omakapitalirahastut, mis on välja töötatud raamprogrammi „Horisont 2020” raames ja mille rakendusala laiendatakse artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamiseks.

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

Jätkatakse tuumauuringute ja innovatsiooni alast ühistel eesmärkidel ja vastastikusel usaldusel põhinevat rahvusvahelist koostööd eesmärgiga tuua liidule ja selle keskkonnale selget ja märkimisväärset kasu. Selleks et aidata kaasa artiklis 3 esitatud erieesmärkide saavutamisele, püüab ühendus suurendada liidu teadus- ja tehnikaalast asjatundlikkust rahvusvaheliste koostöölepingute kaudu ning lihtsustada liidu tuumatööstuse pääsu uutele arenevatele turgudele.

Rahvusvahelist koostööd edendatakse mitmepoolsete raamistike kaudu (nt IAEA, OECD, ITER, GIF) ning olemasolevate kahepoolsete koostöösuhete jätkamise ja uute kahepoolsete koostöösuhete arendamise kaudu selliste riikidega, kus on tugev teadus- ja arendustegevus ning tööstusbaas ja kus uurimisrajatised on juba töös, kavandamisel või ehitamisel.

II LISA

TULEMUSNÄITAJAD

Käesolevas lisas esitatakse Euratomi programmi iga erieesmärgi tulemuste ja mõju hindamiseks mitmed põhinäitajad, mida võib Euratomi programmi rakendamise käigus täpsustada.

1. Kaudsete meetmete näitajad

- a) Tuumasüsteemide ohutu toimimise toetamine;
 - Projektide (ühised teadusuuringud ja/või koordineeritud meetmed) arv, mille rakendamise tulemusena võiks tuumaohutus Euroopa märgatavalt suureneda.
- b) Ohutute ja pikemaajaliste lahenduste väljatöötamisele kaasaaitamine lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõpladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
 - Projektide arv, mis aitavad kaasa lõplike tuumajäätmete käitlemise pikaajaliste võimaluste väljatöötamisele.
- c) Tuumaalaste oskuste ja tiptaseme väljaarendamise ja jätkusuutlikkuse toetamine Euroopa Liidus;
 - koolitus teadusuuringute kaudu – Euratomi tuumalõhustumisprojektide kaudu toetatavate doktorantide ja doktorikraadiga teadlaste arv;
 - Euratomi tuumalõhustumisprogrammis osalevate stipendiaatide ja praktikantide arv.
- d) Kiirguskaitse ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamise toetamine, sealhulgas ka radioisotoopide ohutu ja turvalise tarnimise ja kasutamise toetamine;
 - Projektide arv, millel võib olla tõestatav mõju reguleerimisele kiirguskaitse ja kiirguse meditsiiniliste rakendusvõimaluste arendamise valdkonnas.
- e) Tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekuse tõendamise olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
 - Mõjukates eelretsenseeritud ajakirjades avaldatud publikatsioonide arv.
- f) Tulevastele termotuumaelektrijaamadele aluse panemine, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
 - ajavahemikuks 2014–2018 kehtestatud tuumasünteesisuuniste selliste tähiste protsendimäär, milleni Euratomi programmiga on jõutud.
- g) Innovatsiooni edendamine ja tööstuse konkurentsivõime parandamine;
 - Euratomi programmi alusel tehtavate tuumasünteesiuuringute käigus tekkinud tütarettevõtete arv;
 - Euratomi programmi raames toetatavate teadusuuringute põhjal esitatud patenditaotluste ja antud patentide arv
- h) Tuumaauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavuse ja kasutamise tagamine;
 - Teadlaste hulk, kellel on juurdepääs teadustöö infrastruktuuridele Euratomi programmi toetuse kaudu.

2. Otseste meetmete näitajad

- a) JRC poliitikatoetuse mõju näitaja;
 - nende juhtumite arv, kus JRC antaval tehnilisel ja teadusalasel poliitikatoetusel on olnud konkreetne käegakatsutav mõju liidu poliitikale.

b) JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja;

- eksperdihinnangu saanud publikatsioonide arv.

Punktides a ja b osutatud näitajad võivad olla seotud järgmiste otsesid meetmeid käsitlevate ühenduse eesmärkidega:

- tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutuse suurendamine, jäätmekäitluse tõhustamine, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutatsioon, dekomisjoneerimise tõhustamine ja hädaolukorraks valmisolek;
 - tuumajulgeoleku suurendamine, sealhulgas tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;
 - standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi viimine tippasemele;
 - teabehalduse, hariduse ja koolituse edendamine;
 - liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika toetamine.
-